

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๔

หลักธรรมคือหัวใจ

วันนี้เป็นวันปีใหม่ ขึ้นปีใหม่วันนี้ ขึ้นปีใหม่ก็มีความหมายสำหรับเราผู้ต้องการความสุขความเจริญ หากเคยประพฤติตัวไม่ดีอย่างไรมาแต่ก่อนหรือปีก่อน ๆ ก็พยายามแก้ไขเปลี่ยนแปลงในปีใหม่นี้ ให้กลายเป็นคนใหม่ขึ้นขึ้นมา จากคนเก่าที่เคยประพฤติตัวไม่ดีให้กลายเป็นคนใหม่ขึ้นมาอย่างน่าชื่นชม ผู้ประพฤติตัวดีในปีใหม่นี้ก็เป็นคนดีของปีใหม่ และพยายามประพฤติให้ดีเพื่อเป็นคนดีทั้งปีใหม่นี้และปีใหม่ที่จะมาถึงในปีหน้า จนเป็นคนดีประจำปีของทุก ๆ ปีไป คนที่ประพฤติตัวดีดังกล่าวนี้เป็นคนที่หาได้ยาก

หลักแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขของมนุษย์เราก็คือหลักธรรม ใครมีหลักธรรม ใครมีธรรมเป็นหัวใจ ผู้นั้นก็มีหลักความประพฤติ มีหลักเป็นที่อยู่ที่ดี ที่ประกอบหน้าที่การทำงานตลอดความประพฤติในด้านต่าง ๆ ถ้ามีหลักธรรมเป็นหลักใจ ความประพฤติไม่เหลวไหล หน้าที่การงานก็ดีมีเหตุผลเป็นเครื่องรับรองเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า งานนี้เป็นงานดีชอบธรรมที่เกิดประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม ไม่ใช่งานฉิบหายวายปวงทั้งตนและผู้อื่น ผู้มีธรรมเป็นหลักใจย่อมเป็นผู้สะอาดทั้งตนและหน้าที่การงานผลของงานก็ชุ่มเย็นแผ่กระจายไปอย่างกว้างขวางตามอำนาจหน้าที่ของผู้มีธรรมในใจ มีธรรมเป็นหลักใจ

ผู้มีธรรมย่อมคำนึงถึงเหตุถึงผล คือความผิดถูกดีชั่วอยู่เสมอ คนไม่คำนึงถึงความผิดถูกดีชั่วประพฤติตามอำเภอใจซึ่งเต็มไปด้วยความอยากความทะเยอทะยาน หากความพอดิและความสงบไม่ได้นั้นจะเป็นผู้เหลวแหลกแหวกแนวตลอดไป จนกระทั่งวันตายก็แก้ตัวไม่ได้เพราะไม่สนใจจะแก้ตัวเอง คนประเภทนี้เป็นคนหลักลอยหาที่ยึดที่เกาะไม่ได้ ทั้งเป็นอยู่และตายไป รวากับขอนแก่นตามน้ำนั่นแล ไม่มีความหมายอันใดในตัวเลย ดังนั้นหลักธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาเป็นหลักใจของชาวพุทธเรา

ในประเทศไทยเรา อย่างน้อย ๘๐ เปอร์เซ็นต์ถือศาสนาพุทธ แต่เวลาถูกถามพระพุทธเป็นอย่างไร พระธรรมเป็นอย่างไร พระสงฆ์เป็นอย่างไรไม่รู้ ถ้าถามถึงเรื่องสถานที่ที่จะก่อความฉิบหายวายปวงล้มเหลวแก่มนุษย์นั้น รู้กันแทบทั้งนั้น นั่นมันศาสนาพุทธอะไรก็ไม่รู้ สถานที่ใดเป็นสถานที่ทำคนให้เสียวัตตุสิ่งใดที่จะทำคนให้เสีย สิ่งเหล่านั้นรู้กันและชอบทำกันเป็นเนื้อเป็นหนัง ซึ่งการทำนั้นเป็นการขัดแย้งต่อธรรมเป็นการทำลายธรรม และทำลายคนไปในตัวทั้งที่รู้ ๆ กันอยู่นั่นแล

ความไม่มีธรรมจึงหาที่หวังไม่ได้ แต่มนุษย์ก็ยังหวังกันเต็มแผ่นดิน หวังกันแบบลม ๆ แล้ง ๆ หาสิ่งพึงใจตอบแทนไม่มีก็ยังหวังกัน ทั้งนี้เพราะโลกหากพากันสร้างความหวังแบบนี้มานาน จึงไม่มีใครสะดุดใจคิดพอให้ทราบข้อเท็จจริง และแก้ไขอันจะยังผลให้สมหวังกันเท่าที่ควร

ปีใหม่ขึ้นมาก็เป็นคนเท่านั้น แล้วผ่านไปเป็นปีใหม่อีกก็เป็นคนเท่านั้น ไม่สนใจที่จะแก้ตนเองให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ดี ก็หาความหวังไม่ได้คนเรา ทั้ง ๆ ที่เกิดมาเต็มไปด้วยความหวังด้วยกัน เราไม่ใช่ไม่หวังทุกวันเวลาอิริยาบถหวังด้วยกันทุกคน ไม่ว่าเฒ่าแก่ชราเพศใดวัยใด มีความหวังด้วยกัน หวังความสุขความเจริญและหวังในสิ่งที่ตนพึงใจ แต่ทำไมถึงได้พลาดไป ๆ ก็เพราะเหตุที่จะทำ ให้สมหวังไม่มีในความปลอดภัย การกระทำของตัวสิ่งที่พึงหวังอันเป็นสิ่งดีงาม อันเป็นความสุข ก็กลายเป็นความทุกข์ไปเสีย เพราะเหตุแห่งการกระทำนั้นเป็นความทุกข์ สุขจึงไม่กล้าอาจเอื้อมแทรกแซงได้ ความหวังอันพึงใจจึงไม่ปรากฏ

ด้ายเหตุนี้การประพடுத்தัว การรักษาตัว จึงเป็นสิ่งสำคัญ ยิ่งกว่าการปฏิบัติรักษาสิ่งอื่นใดในโลก สมบัติเงินทองข้าวของเราหามาได้ เราจับจ่ายไปได้เป็นผลประโยชน์ ถ้าเจ้าของมีความฉลาดตามเหตุผลหลักธรรมเสียอย่างเดียว แต่การปฏิบัติรักษาเจ้าของให้มีความฉลาดสำหรับตัวและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสมบัติเงินทองบริษัทบริวาร นี่เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะฉะนั้นการรักษาตนจึงควรถือเป็นข้อหนักแน่นยิ่งกว่าการรักษาสิ่งใด การรักสงวนสิ่งอื่นใดก็ไม่เหมือนรักตนสงวนตน เพื่อเป็นพื้นฐานแห่งความดีและความมั่นคงทั้งหลาย

คนเราถ้าไม่รักตนโดยชอบธรรมถูกรรรมเสียอย่างเดียว อะไรที่เกี่ยวข้องกับตนก็เหลวไหลไป ได้ ไม่ว่าจะสมบัติเงินทองเป็นจำนวนล้าน ๆ บาท สมบัติเหล่านั้นจะไม่มีคุณค่าอะไรสำหรับคน ๆ นั้น นอกจากสมบัติทั้งหลายนั้นจะกลายมาเป็นพินเป็นไฟเผาผลาญคนที่หาเหตุผลไม่ได้ให้ฉิบหายวายปวงไปถ่ายเดียว ทั้ง ๆ ที่หยิ่งว่าตนมีเงินมีทองมากนั้นแหละ เพราะไม่มีธรรมเป็นเครื่องค้ำประกันคุณภาพของคนไว้ สมบัติก็บรรลัย ตัวเองก็เหลวแหลกหาความดีงามไม่ได้

ธรรมเป็นเหมือนกับเบรค รถมีเบรค มีทั้งคันเร่ง พวงมาลัย ต้องการจะขับขี่ยาวช้ายาวชวาก็หมุนพวงมาลัย ต้องการจะเร่งในสถานที่ควรเร่งก็เหยียบคันเร่งลงไป ต้องการจะรอหรือจะหยุดในสถานที่ควรรอ ควรหยุดก็เหยียบเบรคลงไป รถให้ความสะดวกแก่ผู้ขับขี่ที่รู้จักการใช้รถเป็นอย่างดีและปลอดภัย

ตัวเราเองก็มีคนขับรถคือใจ คอยระวังและเหยียบคันเร่ง เหยียบเบรค หมุนพวงมาลัย ทางกาย วาจา ใจ ให้หมุนดำเนินไปในทางที่ถูกต้องดีงาม คอยเร่งในการทำงานที่ชอบ และคอยเหยียบเบรคไว้ไม่ให้ทำความผิดอยู่เสมอ

คนที่ขับรถภายนอกเขาก็ต้องเรียนวิชาขับรถมาก่อน เรียนจนสอบได้ตามกฎจราจรจริง ๆ ไม่ได้สอบแบบทุกวันนี้ละ ซึ่งเอาเงินไปยื่นให้ ตบตาทินแล้วปล่อยไปเลย จะขับเหยียบหัวคนทั้งแผ่นดินก็ตามแกเถอะ ฉันทได้เงินแล้วเป็นพอ ไม่เกี่ยวเรื่องอื่น ๆ เพราะฉะนั้นคนขับขีรถส่วนมากมีแต่ตนตาบอด ขับไม่มีทางเอกทางโท ขับบึ่งไปเลย ชนกันแหลกแตกกระจาย เวลาฉิบหายก็คนนั้นแหละไม่ใช่ อะไรฉิบหาย รถฉิบหายก็คือรถของคน มาขึ้นอยู่กับคนเป็นผู้ฉิบหาย นี่เพราะอะไร เพราะไปขับขีตา

บอด ไม่สนใจกับกฎจรรยา ขับกันแบบตาบอดและชนเอา ๆ ตายพินาศฉิบหายวันหนึ่งก็ศพไม่
พรรณนา สิ่งของสมบัติฉิบหายเป็นเรื่องเล็กน้อย ถือเป็นธรรมดา ธรรมดา

กฎจรรยา คือกฎแห่งความปลอดภัย ถ้าสนใจและปฏิบัติตามกฎจรรยาแล้วความปลอดภัยมี
มาก เราอยากจะพูดว่า 95 % ทั้งนี้เว้นแต่เหตุสุดวิสัย เช่นยางระเบิดเป็นต้น แต่ไม่ได้เป็นอย่างนั้น
อวดเก่งยิ่งกว่ากฎจรรยา แล้วก็โดนเอา ๆ นี่เราเทียบการขับขี่ยวดยานพาหนะภายนอกเพื่อความปลอดภัย
ต้องขับขี่ตามกฎจรรยา ผู้ที่จะขับรถก็ต้องได้ศึกษามาด้วยดีในการขับรถ

เราขับตัวเราคือปฏิบัติตัวเราตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยไว้ทุกข์ เราก็ต้องปฏิบัติ
ตามกฎแห่งศีลธรรม อันใดที่ควรไม่ควร งานใดที่ควรให้มีความขยันหมั่นเพียร เปรียบเหมือนกับ
เหยียบคันเร่ง ด้วยความอดุสสำหรับพยายาม ไม่เกียจคร้านขี่รถอันอ่อนแอ มีความขยันหมั่นเพียร ใน
หน้าที่การงานที่ชอบนั้น ๆ จนเป็นผลสำเร็จ สิ่งใดไม่ควร รับผิดชอบเบรคหาล้อตัวเองไม่ให้ทำ และ
หมุนพวงมาลัยไปตามสายของงานที่เป็นประโยชน์ และถนัดกับจริตนิสัยของตน ชื่อว่าขับขี่ตนโดย
ชอบ หรือปฏิบัติตนโดยชอบ

ดังพระพุทธเจ้าสอนไว้ว่า อุกุฐานสัมปทา อย่าขี่เกียจเพราะท้องปากไม่ได้ขี่เกียจ ท้องปากถึง
เวลาหิวมันหิว ถึงเวลาง่วงมันง่วง อยากหลับอยากนอน หิวกระหายเป็นไปได้ทุกอย่างทุกเวลา ทั้ง
หนาวทั้งร้อนเต็มอยู่ในร่างกายนี้ทั้งนั้น ต้องหามาเยียวรักษา สิ่งเหล่านี้มันไม่ได้ขี่เกียจเหมือนคน
ความหิวถึงเวลาหิวมันก็หิว โรคจะเกิดขึ้นเมื่อไรก็ได้ สกกลกายทั้งหมดนี้เป็นเรือนแห่งโรค มันจะเกิด
ขึ้นในอวัยวะส่วนใดก็ได้ ถ้าไม่มียารักษาก็ต้องตาย ยามาจากไหน ถ้าไม่มาจากความวิงแต่นชวนชวย
ความวิงแต่นชวนชวยที่เป็นไปด้วยความขี่เกียจ ขี่คร้าน จะทันกับความจำเป็นแห่งธาตุชั้นธิด้อย่าไร

ธาตุชั้นธิดของเราเต็มไปด้วยโรคด้วยภัย ด้วยความกังวลวนวายที่จะต้องดูแลรักษาอยู่ตลอด
เวลา ถ้าขี่เกียจขี่คร้านก็ไม่ทันกัน เพราะฉะนั้นผู้ที่รักขาตัวเองให้แคล้วคลาดปลอดภัยและสมบูรณ์
พูนผลจนถึงอายุชัย ก็ต้องมีความขยันหมั่นเพียร และขับขี่คือบังคับตนในทางที่ถูกที่ดี ทางจิตใจก็มี
ความสุขความสบาย ด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม มีหลักธรรมเป็นหลักใจ กายวาจาก็เคลื่อนไหวไป
ตามธรรมที่ได้อบรมมาเรียบร้อยแล้ว เปรียบเหมือนกับคนขับขี่รถซึ่งได้เรียนหลักวิชาจากกฎจรรยา
ด้วยดีแล้วก็ปลอดภัย

นี่เราก็เรียนหลักวิชาจากธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ให้ความปลอดภัย
ภัย ร้อยทั้งร้อยถ้าปฏิบัติตามธรรมแล้วย่อมปลอดภัย หมุนกายวาจาของเราให้เป็นไปตามใจ ใจหมุน
ให้เป็นไปตามธรรมคือความถูกต้องดีงาม คน ๆ นั้นก็มีความสุขความเจริญเพราะความมีหลักเกณฑ์
ตามหลักธรรมการขับขี่ตัวเอง การบังคับตัวเอง ขับขี่ตัวเองเหมือนกับเขาขับรถตามกฎจรรยา ย่อม
ปลอดภัยไร้โทษ

คนขับรถมือดีก็คือขับไม่ผิดไม่พลาด รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวควรเร่งก็เร่ง ควรรอก็รอ ควรหยุด
ก็หยุด ควรเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาก็เลี้ยวไปตามเหตุผลที่ควรเลี้ยว นี่เราจะแยกไปทางไหน หน้าที่การงาน

ไปทางไหนเห็นว่าเป็นผลประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม เราก็แยกไปเหมือนกับหมუნพวงมาลัย เพราะฉะนั้น การงานจึงมีในโลกมากมายตามแต่ความถนัดของผู้ต้องการ ความขยันหมั่นเพียรเป็นสิ่งสำคัญมาก ให้มีความขยันหมั่นเพียรในการงานที่ชอบ ผลจะเป็นที่พอใจ ไม่อด ๆ อยาก ๆ ขาด ๆ เขิน ๆ สะเทินน้ำสะเทินบกดังคนซึ่งเกี่ยวข้องทั้งหลายเผชิญกัน

เวลาได้มาแล้วให้เก็บหอมรอมริบ อย่าสุรุ่ยสุร่าย อย่าใช้ฟุ่มเฟือยจนเกินเหตุ เกินผล เกินเนื้อ เกินตัว นั่นเป็นของไม่ดี ทรัพย์สมบัติเสียไปยังไม่เท่าใจที่เสียไป ใจที่เสียไปแล้วแก้ได้ยากสมบัติเงินทองเสียไปมากน้อยไม่เป็นไร ถ้ามีเหตุผลในการจับจ่าย จับจ่ายสิ่งนั้นไปเพื่อผลประโยชน์อย่างนั้น จับจ่ายเงินไปจำนวนเท่านั้น เพื่อผลประโยชน์อย่างนั้น และเป็นผลประโยชน์ตามเหตุผลที่คาดเอาไว้ ไม่ผิดพลาด ชื่อว่ารู้จักการจ่ายทรัพย์ ย่อมไม่อับจนจนทุกข์

เพราะเงินมีไว้ก็เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตน เงินไปแลกเปลี่ยนสิ่งใดมา สิ่งนั้นก็เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตน ไม่ใช่แลกเปลี่ยนมาแล้วมาทำลายตนเอง เช่นเอาไปซื้อยาเสพติดมากิน ซื้อเหล้าซื้อยาอะไร เหล่านี้มากิน อันนี้กินแล้วเกิดความมึนเมายังไม่แล้ว ยังทำตัวบุคคลให้เสียอีก เงินก็เสียไป ใจก็เสีย บุคคลนั้นก็เสีย นี้เรียกว่าจ่ายเพื่อทำลาย มิใช่จ่ายเพื่อความจำเป็นเห็นผลประโยชน์ในการจ่ายทรัพย์ เหล่านี้ผู้มีธรรมย่อมไม่ทำ ผู้ไม่มีธรรมทำได้วันยังค่ำ ทำได้จนหมดเนื้อหมดตัว และทำได้จนวันตาย นี้ผิดกันไหม มนุษย์เรา มนุษย์เหมือนกันนั่นแหละ มันอยู่ที่ใจที่ได้รับการอบรมทางที่ถูกที่ดีหรือไม่ได้ รับการอบรม ต่างกันตรงนี้มนุษย์เรา

ผู้ได้รับการอบรมย่อมจะรู้ในสิ่งที่ควรไม่ควร ผู้ไม่ได้รับการอบรมหรือคนต่อต้านสันดาน ทยาบเสียอย่างเดียวกันไม่มีศาสนา ไม่มีครูมีอาจารย์ ไม่ยอมฟังเสียงใคร ถ้าเป็นโรคก็ไม่ฟังเสียงยาไม่ฟังเสียงหมอ คอยแต่จะบึ้งเข้าห้องไอ.ซี.ยู.อย่างเดียว คนประเภทนี้พระพุทธเจ้าท่านว่า ปทปรมะ ไม่มีทาง อบรมสั่งสอนได้ท่านตัดสะพานเสีย คำว่าตัดสะพานคือไม่แนะนำสั่งสอนต่อไป เหมือนมนุษย์มนา เทวดา อินทร์ พรหมทั้งหลาย ปล่อยตามสภาพเหมือนกับคนไข้ที่ไม่มีทางรอดแล้วก็เข้าห้อง ไอ.ซี.ยู. นี้ก็เป็นอย่างนั้น

นี่เป็นปีใหม่ เราต้องรับปีใหม่ จะรับด้วยวิธีการใด ที่ถูกต้อง รับด้วยความประพฤติดีชั่วดี แก้ไข สิ่งที่ไม่ดีให้ดี ขึ้นมาตัดแปลงใหม่ แก้ไขใหม่ให้เป็นคนใหม่ขึ้นมาในคน ๆ เก่านั้นแหละ แต่ก่อนเคยชั่วก็กลับตัวให้ดี เคยดีแล้วก็ให้ดียิ่งขึ้นไป นี่แหละเป็นพรของพวกเราทั้งหลาย ให้พยายามปฏิบัติตัวอย่างนี้

คำว่าธรรมเป็นหลักใจคืออะไร หลักธรรมอันแท้จริงก็คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ นี้แหละ แก่นแห่งธรรมรากเหง้าเค้ามูลแห่งธรรม คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธเจ้าท่านเป็นศาสดาเอกสอนโลก โลกทั้งสามนี้พระพุทธเจ้าเป็นครูทั้งนั้น ทำไมพระพุทธเจ้าก็เป็นคน ๆ หนึ่งเหมือนกันกับมนุษย์เรา เหตุใดท่านจึงได้เป็นครูของโลกทั้งสามได้ เราเพียงเป็นครูสอนเราคนเดียว

ยังไม่ได้เรื่องจะว่าไง สอนให้ไปอย่างนี้มันเกลโลลอย่างนั้นเสีย สอนให้เป็นอย่างนั้นมันกลับเกลโลล ไปอย่างนี้เสีย หรือจะให้ยกตัวอย่างเหอ

ยกตัวอย่างคนเกลโลล เอาฝ่ายผู้ชายก่อนนะ ถ้าเอาฝ่ายผู้หญิงก่อนเดี๋ยวเขาจะหาว่าหลงตา บัวนี้เข้ากับผู้ชายมากไป แล้วเหยียบย่ำทำลายผู้หญิง หลวงตาบัวไม่เหยียบย่ำใคร พุดตรง ๆ เอ้า นี่ พ่ออีหนูเอาเงินนี้ไปจ่ายตลาดให้หน่อย วันนี้ยุ่งงานมาก ไม่ได้ไปแล้ว เมียเอาเงินยื่นใส่มือพ่ออีหนู พ่ออีหนูไปก็ไปเจอเขาเล่นการพนัน แล้วก็เอาเงินที่เมียมอบให้ไปจ่ายตลาดใส่การพนันเสร็จ เข้าบ้าน ไม่ได้กลัวเมียตีหน้าแข็งเอา นั่นคือความเกลโลล เมียไม่ได้บอกให้ไปเล่นไฮโลไฮเลอะไรกันนั้นนะ ให้ไปซื้อของตลาด แล้วเอาเงินไปเล่นการพนันโน้นเสีย แล้วเข้าบ้านไม่ได้ กลัวแม่อีหนูตีขาเอา จะว่าไง ไม่ว่าแต่แม่อีหนูพ่ออีหนูก็พาดเหมือนกันถ้าแม่อีหนูทำยังงั้นนะ นี่คือความเกลโลลไม่ตรงตามเหตุ ตามผลอันเป็นความถูกต้องดีงาม ที่จะทำความไว้วางใจและความร่มเย็นให้แก่ครอบครัว กลับไปทำ ความเดือดร้อนแก่ครอบครัวเพราะความเกลโลลนั้นแหละ

เงินจำนวนนั้นเอาไปซื้อสิ่งของมาทำอาหารการบริโภคในครอบครัวก็สบายไปมื่อหนึ่ง ๆ วัน หนึ่ง ๆ แต่ที่นี้เอาไปทำอย่างนั้นเสีย ทำให้เกิดความเดือดร้อนไปทั้งครอบครัว ถึงขนาดพ่ออีหนูเข้า บ้านไม่ได้ แม่อีหนูก็เดือดร้อน ถึงจะได้ตีหน้าแข็งพ่ออีหนูผู้ทำผิดก็ตาม ก็ยังไม่พ้นความเดือดร้อน ความไม่ไว้วางใจกันอยู่นั่นเอง นี่แหละคือทางไม่ดี ให้รู้กันเสีย เรยกตัวอย่างมาให้ดูย่อ ๆ ที่ว่าสอนตน คนเดียวก็ไม่ได้นั้น ไม่ได้อย่างนี้เอง ฟังเอา ส่วนพระพุทธเจ้าทรงสอนสัตว์ได้ตั้งสามภพ จึงต่างกับ พวกเราอยู่มากราวฟ้ากับดิน

เงินมีมากมีน้อย ให้จับจ่ายใช้สอยในสิ่งที่เป็นประโยชน์จะจ่ายไปแต่ละดวงคือจ่ายด้วยความ สลิ้มตัว ให้จ่ายด้วยความมีเหตุมีผล จ่ายด้วยความจำเป็น อย่าจ่ายด้วยนิสัยสุรุ่ยสุร่าย นั่นมันเป็นการทำลายตัวและทรัพย์สิน การสจับจ่ายด้วยความจำเป็นนั้นเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่ง ไม่ค่อยผิดพลาดตลอดไป การแลกเปลี่ยนเอาสิ่งนั้นมา สิ่งนั้นเราไม่มี เรามีสิ่งนี้ แต่เราต้องการสิ่งนั้นเพื่อ ประโยชน์อย่างนั้น ๆ แล้วเรานำสิ่งนี้ไปเปลี่ยนเอามา ซื้อเอามาได้ นี่ชื่อว่ามีความเหตุมีผลและมีความจำเป็น จ่ายมากจ่ายน้อยก็ไม่เสียหาย ถ้าจ่ายด้วยเหตุด้วยผลและความจำเป็นตามหลักธรรมดั่งที่กล่าวมา

ให้จ่ายด้วยความคำนึงเสมอ อย่าจ่ายด้วยความสลิ้มเนื้อ สลิ้มตัว จ่ายจนเป็นนิสัย จ่ายจนไม่รู้จัก คำว่าเสียตายนั่นท่านเรียกว่า บ้าจ่าย ออกจากบ้าจ่ายแล้วก็ใจรั่ว ลงใต้ใจรั่วแล้วเก็บอะไรไม่อยู่ เหมือนกับภาชนะรั่วนั้นแล เอาไปตักน้ำช้ำ อย่าว่่าเพียงน้ำในบึงโนบ่อนี้เลย ไปตักน้ำมหาสมุทรก็ไม่อยู่ ไม่ช้ง เอาตะกร้าไปตักน้ำมันไหลออกหมด นี้ก็เหมือนกัน คนใจรั่วจะเอาเงินให้เป็นแสน ๆ ให้ก็สลิบล้านร้อยล้านก็เถอะ ไม่มีเหลือเลยฉิบหายหมดเพราะใจรั่วเก็บไม่อยู่ นี่แลโทษแห่งความเป็นคนบ้าจ่าย โทษแห่งความใจรั่วเป็นอย่างนี้ ใครไม่อยากเป็นบ้า อย่าทำอย่างนั้น

อย่าประพฤติดัวให้เป็นคนใจร้าย อะไร ๆ ผ่านมาคว่ำหมด ๆ เงินแทนที่จะมีไว้ใช้ได้สองวัน สามวัน แต่ใช้วันเดียวขนะเดียว ไม่พอใช้ด้วยซ้ำไป เพราะความใจรั่วมันสังหารเหล็กในพริบตาเดียว นี่แลคนเราถ้ำเลยเขตของธรรมแล้วเป็นอย่างนี้ หาขึ้นดีไม่ได้

ธรรมท่านบอกว่า อารกฺขมฺปทา ให้เก็บหอมรอมริบ สิ่งไหนที่ควรจะทำก็ให้จ่ายโดยทางเหตุผล เก็บไว้เพราะอะไรก็ให้มีเหตุผล ที่เก็บไว้เก็บไว้เพื่อความจำเป็นในกาลข้างหน้า ไม่ว่าตัวเราหรือครอบครัว หากเกิดความจำเป็นขึ้นมาอย่างไรแล้วจะได้เอาเงินจำนวนที่เก็บไว้นี้ เพื่อรักษาตัวและผู้เกี่ยวข้อง ที่จำเป็นจ่ายไปเวลานี้จ่ายไปด้วยความจำเป็นอย่างนี้ ๆ ก็รู้ไว้ ธรรมท่านบอกว่าไม่ให้เหลือเพื่อ ไม่ให้ใช้ฟุ่มเฟือยแบบลืมนื้อลืมนิ้ว ไม่ให้เก็บไว้แบบตระหนี่เกาะไม่ออก แม้ตัวเองจะตายก็ไม่ยอมจ่ายค่าหยูกค่ายา แต่ก่อนเงินเราเป็นเงินตรา เหยียดตราจนเข้าสนิมเขาเรียกเป็นกาบปลี เป็นยางปลี ดำปี ดำเป็นสนิมไปเลย เก็บไว้ไม่มีจ่ายสักที เพราะผีตัวตระหนี่มันหึงหวงมาก ตามแล้วยังมาเป็นเปรตเป็นผีเฝ้าดูเงินอยู่นั้นอีกแหละ นั่นมันกินเหตุกินผลของโลกไป เพราะความตระหนี่ถี่เหนียวบีบบังคับ ตายไปแล้วยังมาหวงอยู่อีก นั่นกินประมาณความพอดี ไม่ถูกธรรมของพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น การเก็บที่ดี การจ่ายใช้สอยอะไรก็ดี ให้มีเหตุมีผลเป็นธรรมคุ้มครองรักษาอยู่เสมอ จะเก็บพอดี จะจ่ายพอดีมีความสุข นี่แลการประพฤติดัว การมีหลักใจ ไม่ให้เป็นคนใจรั่ว ควรปฏิบัติตัวและสิ่งเกี่ยวข้องตามหลักธรรมดังที่กล่าวมา

คนเรามีหลักใจต้องมีหลักทรัพย์ เมื่อมีหลักทรัพย์กับมีหลักธรรมก็ชุ่มเย็น สมชีวิตา เลี้ยงชีพให้รู้จักพอดี ความมีประมาณเสมอ รู้จักเวล่ำเวลา วันหนึ่งทานวันละเท่าไร วันละสามมื้อหรือสี่มื้อ แต่ดูทุกวันนี้มันไม่ใช่สามมื้อสี่มือนะ มันร้อยมื้อร้อยครั้ง เดินไปนั้นจับ ๆ เดินไปนั้นจับ ๆ อันนั้นหวาน อันนี้คาวเรื่อย อันนั้นผลไม้ ลูกนั้นดี ลูกนั้นมาจากเมืองนอกนะ ลูกนี้มาจากเมืองนอกนะ เป็นบ้างเมืองนอกกันไปหมด เหนือเมืองนอกกัน เมืองในถูกมองข้าม เมืองของตัวเองเพื่อเป็นเนื้อเป็นหนังตัวเอง ไม่สนใจสิ่งใดก็ตามถ้ามาจากเมืองนอกแล้ว โห้ โน้นอยู่ในครรรค์โน้นยังไม่ลืมนะ ก็จะโดดผางออกมาจากครรรค์แม้นั้นนะ มันเก่งขนาดไหนเก่งกระทั่งเด็กอยู่ครรรค์ ท้องแม่หนึ่งแม่จะแตกไม่สนใจ ขอให้ได้เห็นของมาจากเมืองนอกชื่อของเมืองนอกเถอะ

พากันตั้งเนื้อตั้งตัว บ้านเมืองของเราเป็นบ้านของไทย บ้านของไทยให้ต่างคนต่างรักสงวนต่างรักษาเนื้อหนังของตนอย่าให้เหลือตั้งแต่โครงกระดูก ให้กาฝากมากัดมากินมาไซกินไปหมด กาฝากมีอยู่ต้นไม้ต้นไม้ ต้นนั้นต้องฉิบหายวายปวงไม่นานเลย ยิ่งต้นไม้มีกาฝากมาก ๆ ต้นไม้ต้นนั้นเราชื่นใจได้เลยว่าไม่กี่ปีตายแน่ ๆ หรือไม่กี่เดือนตาย เพราะกาฝากเกิดจากกิ่งไม้ แต่มันเป็นเนื้อเป็นหนังของมัน เป็นดอกเป็นใบเป็นกิ่งเป็นก้านเป็นผลของมันเอง แต่มันดูดซึมเอาอาหารจากต้นไม้ต้นนั้น ต้นไม้ต้นนั้นไม่ได้เรื่องอะไร มีแต่ถูกเขาดูดซึมไปตลอดเวลาไม่นานก็ตาย

นี่ก็เหมือนกัน เราก็เป็นคนไทยด้วยกันทั้งนั้น ทำไมจึงไม่รักไม่สงวนเนื้อหนังของตนเอง เหนือตั้งแต่เมืองนอกเป็นบ้าไปหมด อะไรก็ของมาจากเมืองนอก ไม่ได้ลืมนะก็ตาม พอเขาบอกมาจาก

เมืองนอก ตาบอดมันก็คว่ำเอา จะเอาของเมืองนอกมันเป็นบ้านขนาดนั้น นี่แหละความเห่ออย่างนี้ไม่มี
เนื้อหนังติดตัว ต่อไปจะเหลือตั้งแต่ร่างนะ จะว่าไม่บอก หลวงตาบ่พูดให้อย่างชัด ๆ หลวงตาบ่ก็
อยู่ในเมืองไทยและเรียนธรรม การเรียนธรรมปฏิบัติธรรมไม่เรียนโลกจะเรียนอะไร เพราะธรรมกับ
โลกประสานและกระเทือนถึงกันอยู่ตลอดเวลา ทำไมจะไม่รู้เรื่องความผิดความถูกของมนุษย์ที่อยู่
ด้วยกันล่ะ ลองพิจารณาเรื่องเหล่านี้ดูบ้าง นี่เราพูดเรื่องความเห่อ ๆ ไม่เข้าเรื่องเข้าราว ไม่เข้าหลัก
เข้าเกณฑ์ ความเห่อจะพาตัวและบ้านเมืองล่มจมก็ควรกระตุกบังเหียนบ้างคนเรา ไม่งั้นจมแน่ไม่อาจ
สงสัย

ให้รักให้สงวน อย่าฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม อย่าลืมนื้อลืมตัวของ ๆ ตัวมีอะไร สนฺตฺฎฐิ ยินดีตามมี
ตามได้ ของที่เกิดเองทำเองนั้นเป็นของดี เอ้า ทำลงไป ถ้าเป็นควายก็ควายอยู่ในคอกของเราเกิดมา
ตัวโตขายได้ราคาเท่าไร ไม่ต้องหักต้นทุน เป็นกำไรล้วน ๆ ถ้าไปซื้อมา สมมติว่าซื้อร้อยบาท ขายร้อย
ห้าสิบบาท ก็ต้องหักออกเสียร้อยบาท นี่เป็นต้นทุน ได้กำไรห้าสิบบาท นี่มันต้องได้หักเสมอ ถ้าเป็น
ควายที่เกิดในคอกของเรา ทางภาษาอีสานเขาเรียกว่า ควายลูกคอก ขายเท่าไรได้เงินเท่านั้น ไม่ต้อง
หักต้นทุนที่ซื้อมาเท่าไร ๆ เพราะไม่ได้ซื้อ เนื่องจากเกิดกับตัวเอง เป็นสมบัติกันเองของสกุลเสีย
เอง

นี่ของ ๆ เราที่พยายามผลิตขึ้นมา ได้มากน้อยเท่าไรก็เป็นของเรา คนไทยเป็นคนอันเดียวกัน
เป็นเนื้อเป็นหนังอันเดียวกัน ชีวิตจิตใจฝากเป็นฝากตายด้วยกัน ไม่ว่าจะอยู่ภาคใดก็คือคนสมบูรณ์แบบ
ด้วยกันทั้งนั้น มีพ่อแม่ แม่ พ่อแม่เป็นคน ลูกเกิดมาเป็นคน ไม่ว่าจะอยู่ภาคใดเป็นคนด้วยกัน หัวใจ
มนุษย์ด้วยกัน เมื่อมีความรักสงวนซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีซึ่งกันและกัน ก็เป็นเนื้อเป็นหนังของ
ตนขึ้นมา ชาติก็มั่นคง

ผู้ที่ผลิตผู้ที่ทำ เมื่อเห็นมีรายได้ขึ้นบ้างก็มีแก่ใจคนเรา ทำอะไรลงไปไม่มีใครสนับสนุนก็เจ้ง
ยอมหมดกำลังใจคนเรา แล้วจะมีอะไรเหลือ มันเจ้งไปทั้งนั้นแหละ ถ้ามีใครสนับสนุน ก็มีกำลังใจคน
เรา การส่งเสริมเนื้อหนังของตนเองควรส่งเสริมอย่ามองข้ามหัวของตัวเองไปจะเป็นการเหยียบหัวตัวเอง
ลงไป อย่าลืมนื้อลืมตัวซึ่งเคยเป็นอยู่แล้ว ลืมมากที่เดียว แม้แต่ของทำในเมืองไทยก็ต้องเอาตรา
เมืองนอกมาตี ฟังดูซิ ตีตราทำในโน้นอิงก์แลนดิงก์เลิน อิงบ่ามาจากไหนก็ไม่ว่าแหละ ไม่อย่างนั้นมัน
ไม่ซื้อ มันเห่อกัน เห่อหาอะไร จะเหาะเหินเดินฟ้าทั้ง ๆ ที่ไม่มีปีก ไม่อายเมืองนอกเขาบ้างหรือ

คนไทยเราไปที่ไหน มักได้ยินจากคนเมืองนอกเสมอว่า คนไทยแต่งตัวโก้หรู บางรายก็สงสัย
หรือเขาใส่ปัญหาคนไทยเราก็ไม่ทราบได้ ว่าเมืองไทยคงเป็นเมืองเจริญมาก คนไทยจึงมีแต่ผู้แต่งตัว
โก้ ๆ หรุ ๆ กันทั้งนั้น

วันนี้มีเวลาที่จะพูด เมื่อเรื่องมาสัมผัสเราก็พูด เขาบอกว่าเมืองไทยเข้าไปแทรกเมืองไหนเขา
ทันที เพราะการแต่งเนื้อแต่งตัวหรูหราที่สุดเลย เขาว่าไง แล้วการที่ติดหนี้ติดสินเมืองนอกพะรุงพะรัง
ก็คือเมืองไทยเป็นเบอร์หนึ่ง บางรายเขาว่าอย่างนี้ ไอ้เราอยากจะมีมูลงดินไปในขณะนั้นแหละเมื่อได้

ยีน พระก็มีหุมีตาเหมือนกับขรรวาส ทำไมจะไม่ได้ยีน มีใจเหมือนกันทำไมจะไม่คิด เราต้องคิด เราถูกละอายด้วยเพราะเราเป็นคนไทยคนหนึ่ง เหล่านี้เป็นสิ่งที่เราควรคิดด้วยกัน ไม่ควรภูมิใจว่าตัวมั่งมี และแต่งตัวอวดโลกเขาได้ทำเดียว ควรคิดถึงคนไทยทั้งประเทศด้วยอาจได้แก้ไขในสิ่งที่ควรแก้ไข เมืองไทยอาจมีเนื้อที่มีหนังขึ้นบ้างไม่มีแต่หนังหุ้มห่อกระดูกดังที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นที่น่าอับอายเมืองอื่นเขา

สมชีวิตา เลี้ยงชีพพอประมาณ การจับจ่ายใช้สอยอย่าฟุ่มเฟือยจนเกินเนื้อเกินตัว เสื้อผ้า กางเกงเครื่องนุ่งห่มใช้สอยให้พอเหมาะสมกับตน นั้นแหละเป็นคนที่ยาม งามลึกซึ้ง งามโดยหลัก ธรรมชาติ ไม่ได้งามด้วยความเคลือบแฝงตกแต่งร้อยแปด แต่ไม่สนใจตกแต่งใจที่สกปรกกรงูรัง ด้วยความห้อยโหนใจนทะยาน

ความแต่งเนื้อแต่งตัวเลยเถิดเลยเหตุเลยผล ดูแล้วน่าทุเรศในสายตาสุภาพชนผู้มีศีลธรรม มันจะกลายเป็นลิงแต่งตัวไป ลิงแต่งตัวเป็นยังงี้ คนแต่งตัวก็ไม่ใช่ไร ไม่ตื่นไม่สะอึดใจนัก พอลิง แต่งตัวนี้ดู อู๊ อู๊ ตัวของมันเองไม่ใช่เล่นนะลิงนะ พอเขาแต่งตัวให้เรียบริ้อยมันมองดูมันนี่ อู๊ อู๊ ใส หมวกเก็บไว้แล้วมันเหมือนจะเหาะโน่นนะลิง กิริยาอาการหลุกหลิก ๆ ทั้งจะเหาะจะโดด ราวกับเป็น โลกใหม่ขึ้นมาในตัวของมัน

คนเราก็เหมือนกัน พอแต่งตัวด้วยเครื่องสำอางชนิดต่าง ๆ อย่างหรรหาก็เหมือนจะเหาะเหิน เดินฟ้า นั่นละคนลืมนื้อลืมตัวไม่ดูเจ้าของบ้างเลย ดูตั้งแต่ข้างนอก อยากให้คนอื่นเขามองเราสนใจ ในเรา อยากให้คนอื่นเขามองเราเป็นจุดที่เด่น มันเด่นด้วยความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เด่นด้วยเขาหัวเราะ เยาะก็ไม่ว่า เราไม่ได้มองดูหลายแง่บ้าง การมองดูหัวใจคน คนก็มีหัวใจ เราไม่ได้ไปเอาหัวใจเขามาไว้ในกำมือเรานี้ละ จึงไม่ทราบว่าเขา มองแบบไหนเขา คิดแบบไหนกับเรา

หัวใจของคนมีสิทธิ์คิดได้ เราต้องคิดทั้งหัวใจคนทั้งหัวใจเราด้วย หัวใจเพื่อนฝูงทั่ว ๆ ไป ทั้ง เมืองนอกเมืองนาเมืองไทยดูให้ตลอดทั่วถึง เทียบสัดส่วนได้พอประมาณ แล้วเราก็ดำเนินการ ทำมาหาเลี้ยงชีพ เครื่องใช้สอยทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปด้วยความพยายามพอเหมาะพอสม สมชื่อว่า เราเป็นเมืองพุทธให้รู้จักว่า **สนุตุฎฐิ** ยินดีตามมีตามได้ ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมเกินเนื้อเกินตัว

กल्याณมิตตตา ให้พยายามคบเพื่อนที่ดีงาม คำว่าเพื่อนนั้นมีทั้งภายนอกภายใน เพื่อนภายนอกก็คือเพื่อนปาปมิตร คนชั่วกิริยาแสดงออกมาทางกายก็ชั่ว พูดออกมาทางวาจาก็ชั่วเพราะใจมัน ชั่ว คนประเภทนั้นให้พยายามหลบหลีกปลีกตัวอย่าเข้าชิดสนิทสนมมากนัก มันเสียตัวเราเอง นั้น พาลภายนอกยังพอหลบหลีกได้ ใ้อพาลภายในคือหัวใจของเราเองนี่มันสำคัญ หลบหลีกยากวันหนึ่ง มันคิดได้ก็แง่กัทางที่จะสังหารตัวเองให้เกิดความเสียหายวุ่นวายไปตามนั้นนะ มันมีก็แง่กักระทรวงหัวใจ เรา ให้ดูตัวนี้ตัวพาลนี้ คิดข้อไหนขึ้นมาไมตรีให้พยายามแก้ไขข้อนั้นให้ดี เมื่อแก้ไขจุดนั้นได้แล้วต่อไป ก็จะมีแต่เหตุแต่ผลระบายนอกมาทางกาย ทางวาจา เพราะออกมาจากทางใจที่ได้รับการอบรม และ ฝึกฝนเรียบร้อยแล้ว ก็เป็นคนดี นี่แหละบัณฑิตคือผู้ฉลาดในทางธรรม ประพฤติตนให้เป็นความรุ่ม เย็นแก่ตนและผู้อื่น ท่านเรียกว่านักปราชญ์บัณฑิต

เราพยายามแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีของเราซึ่งเป็นพาลนั้นออกเสียให้กลายเป็นนักปราชญ์บัณฑิตขึ้นมา
ภายในตน อยู่ที่ไหนก็ร่มเย็นเป็นสุข นี่แหละพรปีใหม่ที่ทำให้ท่านทั้งหลายในวันนี้ ขอให้นำไปพินิจ
พิจารณา

ในเบื้องต้นก็ได้พูดถึงเรื่องธรรมของฆราวาส ที่จะเปลี่ยนสภาพจากความเป็นปีศาจกลายเป็นปี
ใหม่ให้เป็นคนดีขึ้นมาตามปีใหม่ว่า

อุฏฐานสมุปทา ให้มีความขยันหมั่นเพียร อย่าขี้เกียจขี้คร้านในการทำงานที่ชอบและเป็น
ประโยชน์

ข้อสอง อารกขสมุปทา สมบัติมีมากน้อยให้พยายามเก็บหอมรอมริบ อย่าใช้แบบสุรุ่ยสุร่าย
ใช้อะไรก็ดีให้มีเหตุมีผลเป็นเครื่องค้าประกัน ผู้นั้นจะมีหลักทรัพย์เพราะมีหลักใจ

ข้อสาม สมชีวิตา การเลี้ยงชีพพอประมาณ ไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ฝืดเคืองเกินไป ทั้ง ๆ ที่สิ่ง
ของมีอยู่มาก และคนในครอบครัวมีจำนวนมาก จะทำเพียงนิดเดียวก็ฝืดเคืองเกินไป ของมีอยู่ก็ทำให้
พอเหมาะพอสม

กตุยานมิตตตา ให้คบเพื่อนอันดีงาม อย่าคบกับพวกปาปมิตร

ในสี่อย่างนี้แหละเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่เราจะต้องได้พินิจพิจารณาและปฏิบัติตามด้วยกันเพื่อ
ความเป็นคนดีทั้งปีใหม่นี้และปีใหม่หน้า

ในโอกาสแห่งการแสดงธรรมนี้ ขออำนวยการให้ท่านทั้งหลายมีความสุขกายสบายใจและ
ประพฤตตินให้เป็นสัมมาบุคคลโดยทั่วถึงกัน

เอาละแค่นี้ เหว่